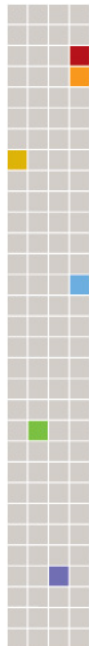

Sekventiella Extraktioner möjligheter och begränsningar

Magnus Land

WSP Environmental, SE-121 88 Stockholm-Globen

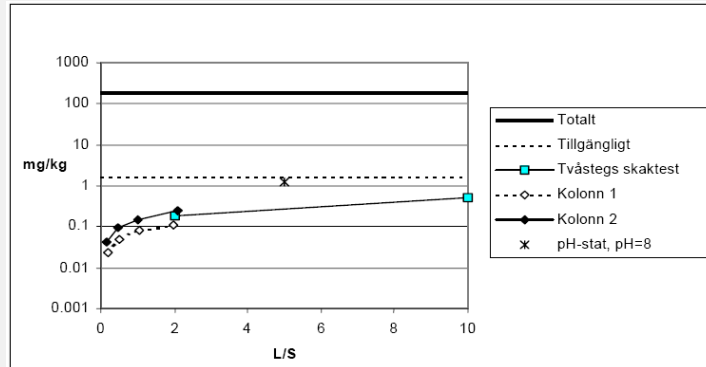

Sekventiella Extraktioner möjligheter och begränsningar

- Bakgrund
- Resultat från morän
- Resultat från gruvavfall och sediment
- Felkällor och åtgärder
- Slutsats

Exempel på utlakning

Källa: Sammanställning av laktester för oorganiska ämnen.
Naturvårdsverket, Rapport 5207.

Sekventiella extraktioner

- Många olika metoder finns publicerade
- Olika metoder är optimerade för olika material
- Omfattar ofta bl a. en reducerbar och en oxiderbar fraktion.

Sekventiella extraktioner

- Många olika metoder finns publicerade
- Olika metoder är optimerade för olika material
- Omfattar ofta bl a. en reducerbar och en oxiderbar fraktion.

Tessier A, Campbell P. G. C. and Bisson M. (1979) Sequential extraction procedure for the speciation of particulate trace metals. *Anal. Chem.* **51**, 844-851.

Sekventiella extraktioner

- Många olika metoder finns publicerade
- Olika metoder är optimerade för olika material
- Omfattar ofta bl a. en reducerbar och en oxiderbar fraktion.

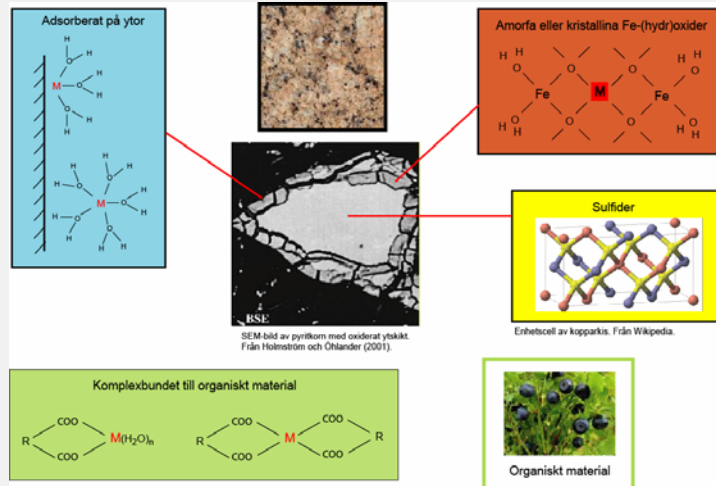
Tessier A, Campbell P. G. C. and Bisson M. (1979) Sequential extraction procedure for the speciation of particulate trace metals. *Anal. Chem.* **51**, 844-851.

Hall G. E. M., Vaive J. E., Beer R. and Hoashi M. (1996a) Selective leaches revisited, with emphasis on the amorphous Fe oxyhydroxide phase extraction. *J. Geochem. Explor.* **56**, 59-78.

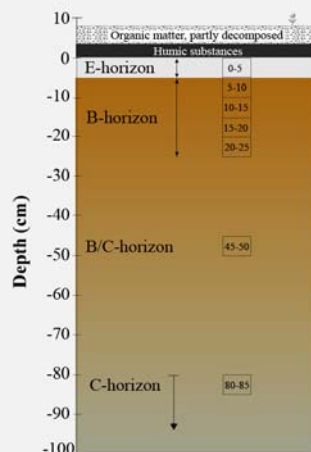
Hall G. E. M., Vaive J. E. and MacLaurin A. I. (1996b) Analytical aspects of the application of sodium pyrophosphate reagent in the specific extraction of the labile organic component of humus and soils. *J. Geochem. Explor.* **56**, 23-36.

Några metallbärande faser

Resultat från två olika moräner

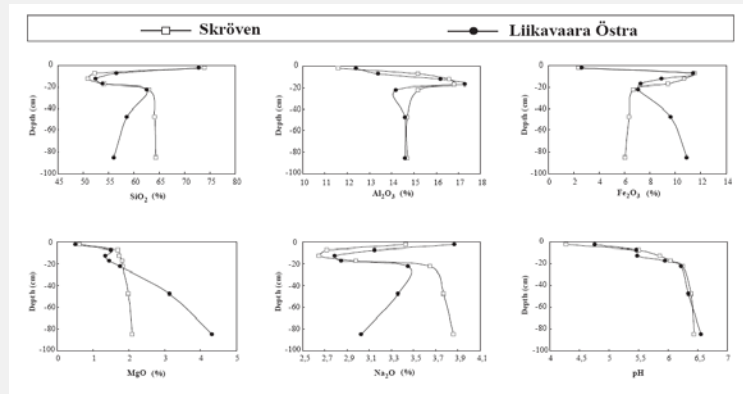

- Sulfidförande
 - Liikavaara Östra
- Ej sulfidförande
 - Skröven

Resultat från två olika moräner

Totalkoncentrationer av huvudelement

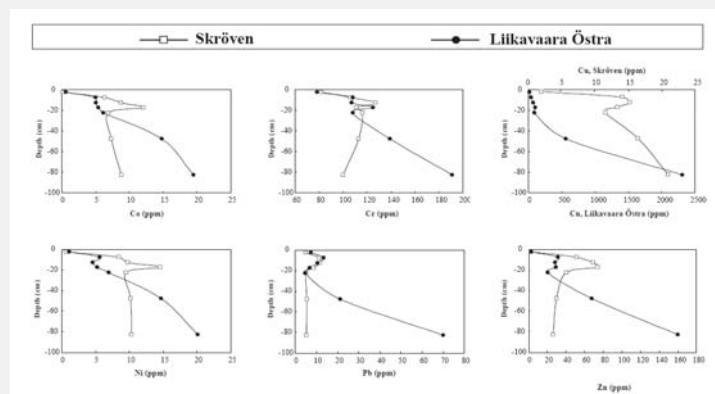

Källa: Land et al. (2002) *Journal of Geochemical Exploration*, 75: 71-91.

Resultat från två olika moräner

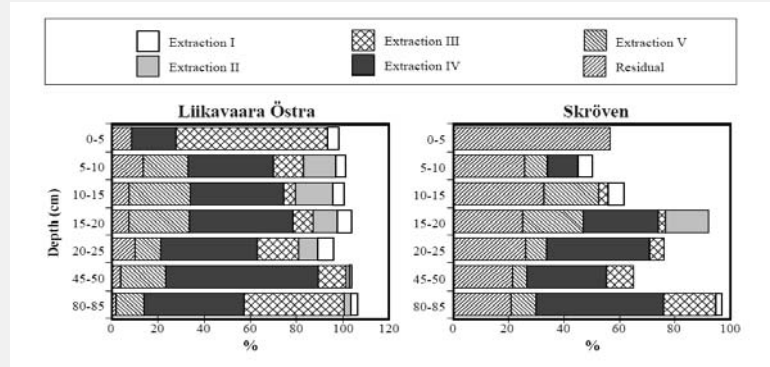
Totalkoncentrationer av metaller

Källa: Land et al. (2002) *Journal of Geochemical Exploration*, 75: 71-91.

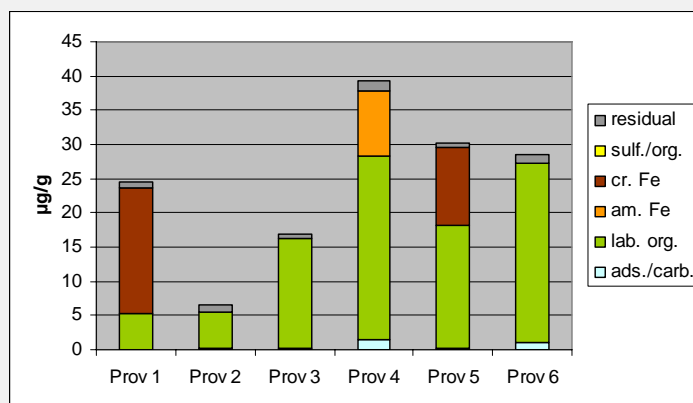
Fördelning av Cu i olika extraktioner

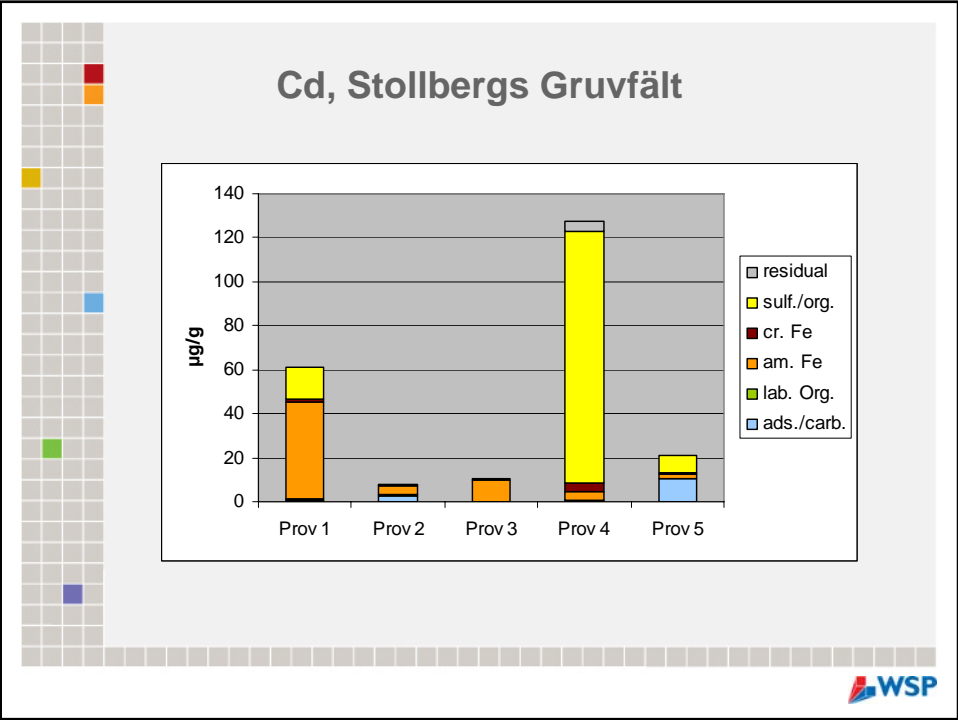
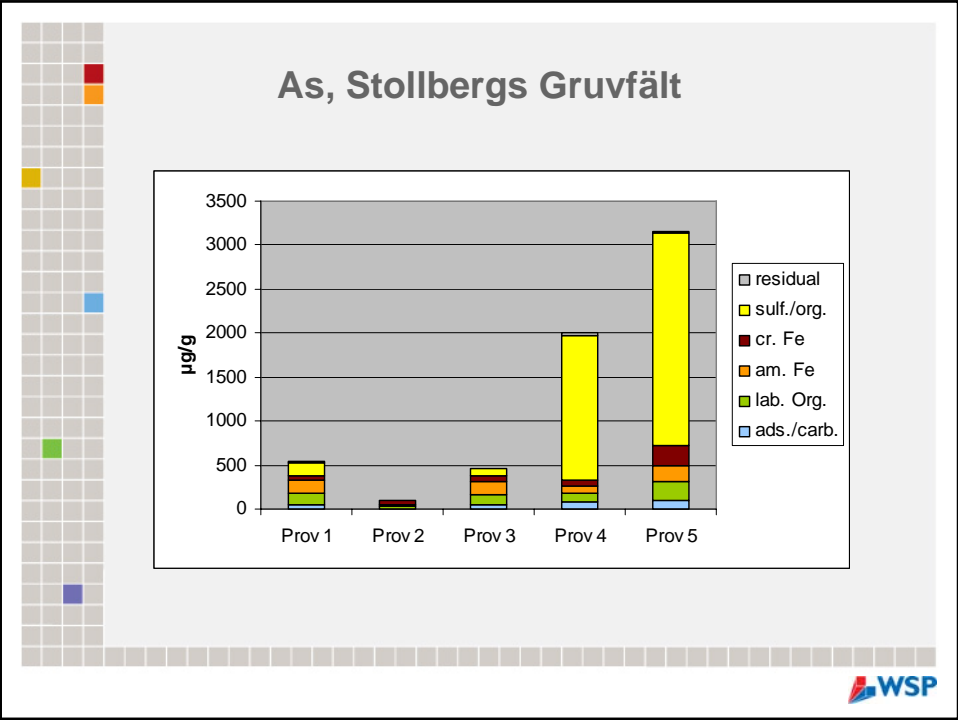

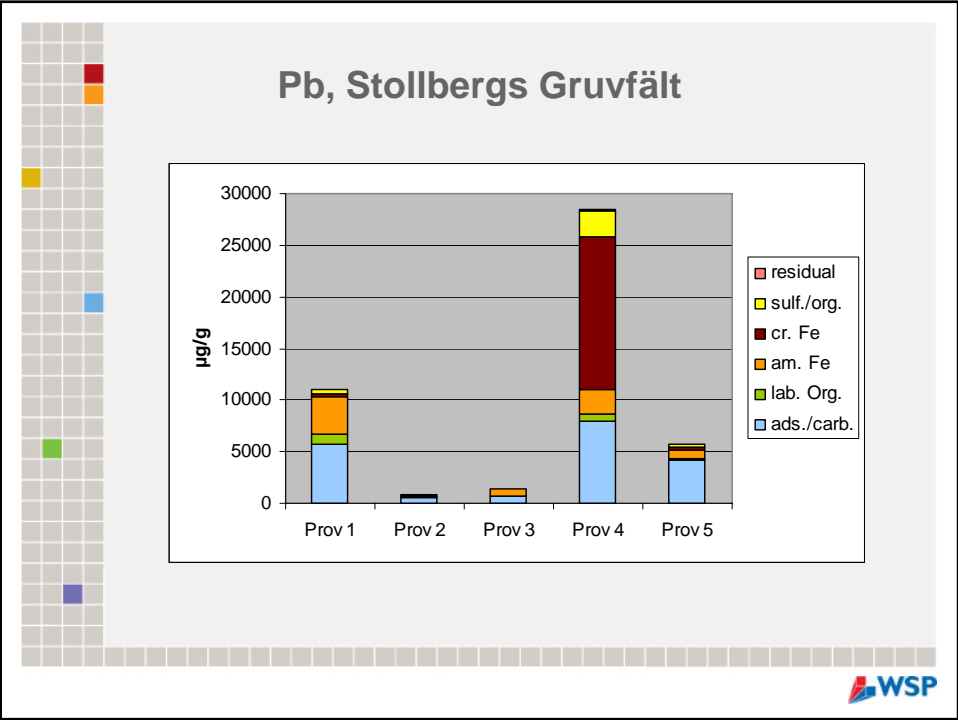
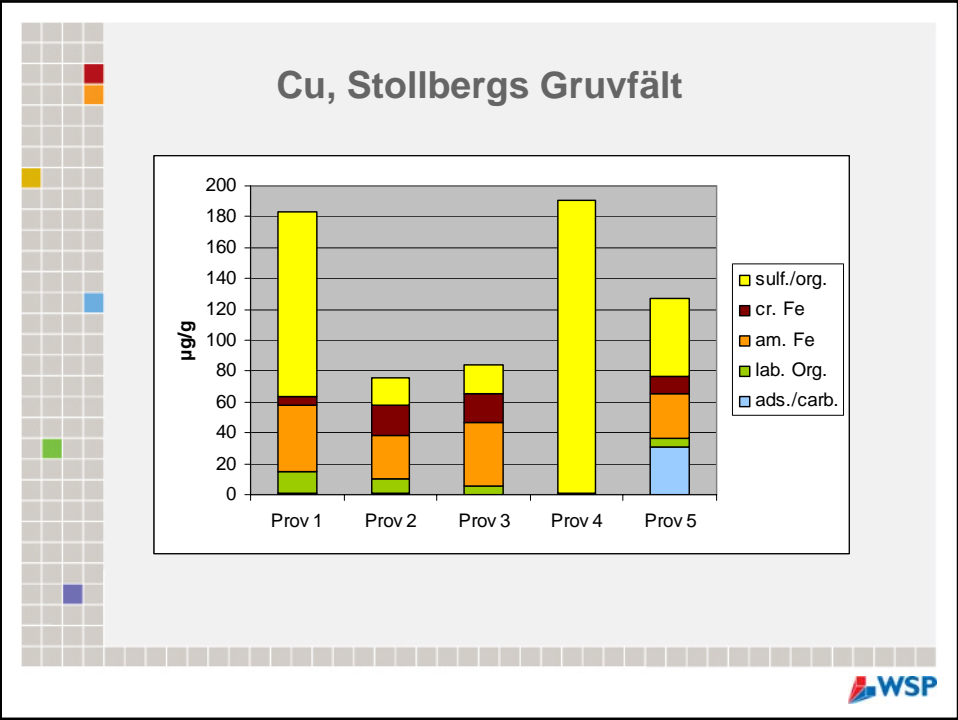
Källa: Land et al. (2002) *Journal of Geochemical Exploration*, 75: 71-91.

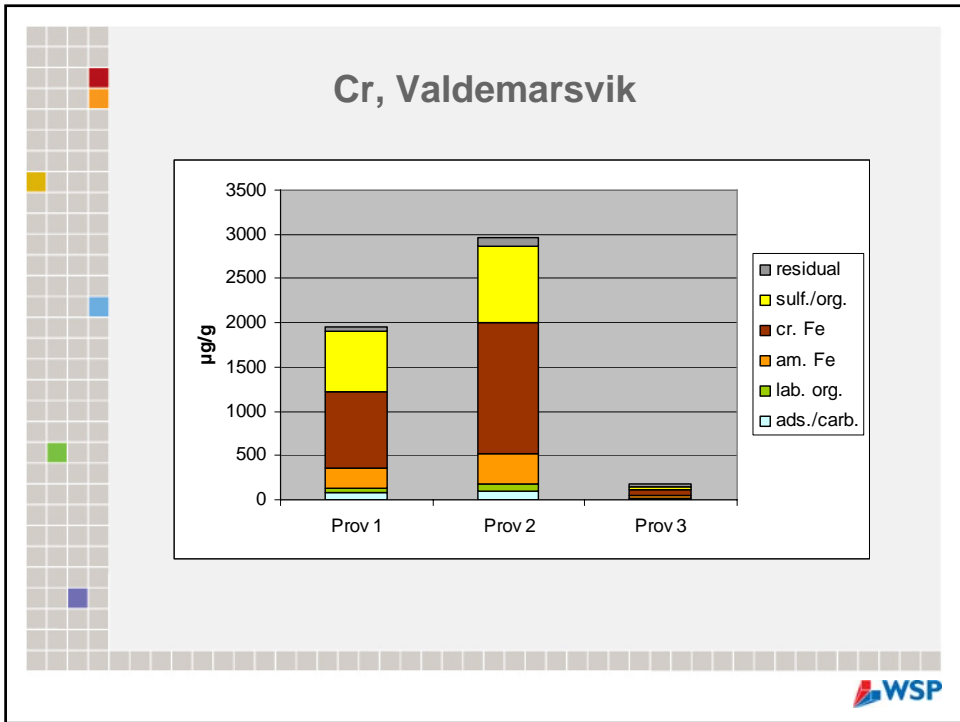
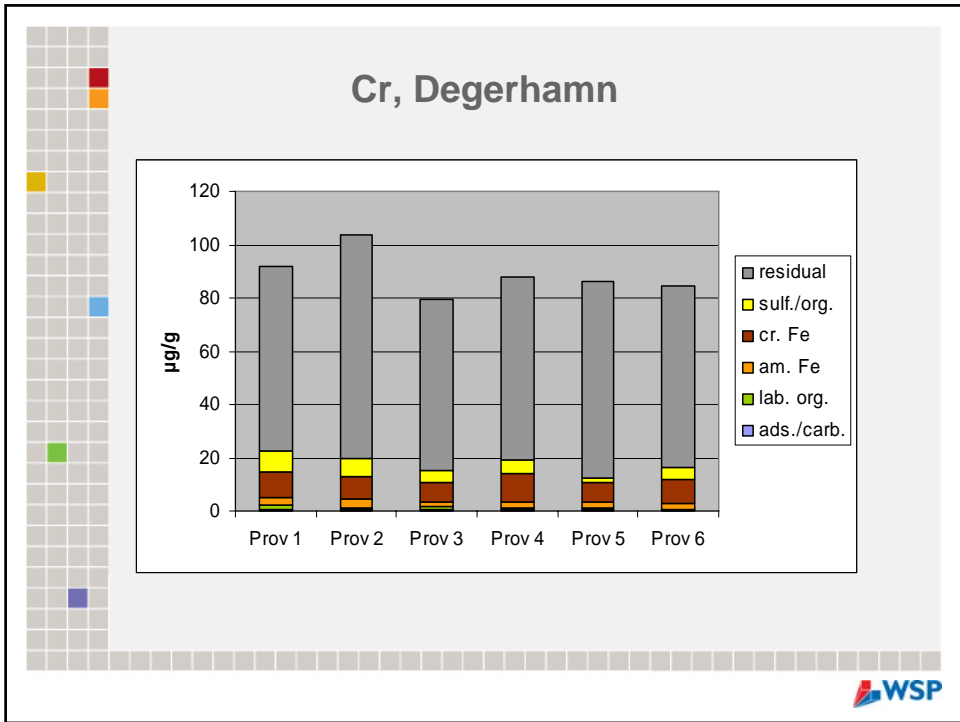

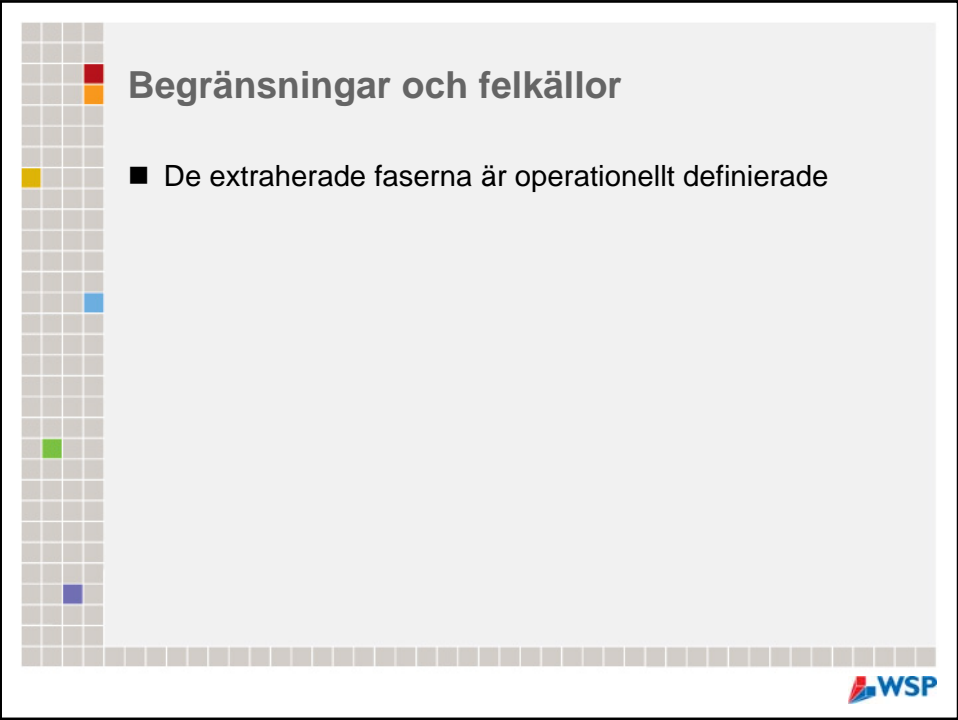
As, Gladhammars Gruvor

Begränsningar och felkällor

- De extraherade faserna är operationellt definierade
- Readsorption
- Överföring mellan extraktionerna

Begränsningar och felkällor

- De extraherade faserna är operationellt definierade
- Readsorption
- Överföring mellan extraktionerna
- Selektivitet

Begränsningar och felkällor

- De extraherade faserna är operationellt definierade
- Readsorption
- Överföring mellan extraktionerna
- Selektivitet
- Materialförlust

Elementbudgetar

Ej korrigerad

	Prov 1	Prov 2	Prov 3	Prov 4	Prov 5	Prov 6
Ca	1,00	1,08	1,02	1,00	0,96	0,97
Fe	0,94	0,97	1,42	1,56	0,70	0,66
Mg	0,87	0,90	0,93	0,85	1,36	1,09
S	0,15	0,28	0,67	0,27	0,86	0,67
Si	1,39	1,28	1,78	1,40	2,29	1,78
Al	1,22	1,17	1,26	1,22	1,79	1,28
As	0,34	1,56	0,60	0,24	0,87	0,64
Ba	1,20	1,28	1,43	1,29	1,68	1,39
Cd	0,15	0,29	0,65	0,26	0,86	0,77
Co	0,15	0,32	1,00	0,30	0,74	0,63
Cr	1,39	1,25	1,50	1,18	1,84	1,17
Cu	0,14	0,32	0,72	0,34	0,90	0,52
Hg	0,24	0,20	0,91	0,25	0,62	1,40
Mn	0,95	1,00	1,17	1,30	0,70	0,85
Mo	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!
Ni	0,18	0,40	0,88	0,29	1,25	0,66
Pb	0,17	0,37	0,73	0,34	1,23	0,60
Sr	1,25	1,31	1,41	1,39	1,37	1,21
Zn	0,14	0,32	0,77	0,26	0,96	0,70

Elementbudgetar

Ej korrigerad

	Prov 1	Prov 2	Prov 3	Prov 4	Prov 5	Prov 6
Ca	1.00	1.08	1.02	1.00	0.96	0.97
Fe	0.94	0.97	1.42	1.56	0.70	0.66
Mg	0.87	0.90	0.93	0.85	1.36	1.09
S	0.15	0.28	0.67	0.27	0.86	0.67
Si	1.39	1.28	1.78	1.40	2.29	1.78
Al	1.22	1.17	1.26	1.22	1.79	1.28
As	0.34	1.56	0.60	0.24	0.87	0.64
Ba	1.20	1.28	1.43	1.29	1.68	1.39
Cd	0.15	0.29	0.65	0.26	0.86	0.77
Co	0.15	0.32	1.00	0.30	0.74	0.63
Cr	1.39	1.25	1.50	1.18	1.84	1.17
Cu	0.14	0.32	0.72	0.34	0.90	0.52
Hg	0.24	0.20	0.91	0.25	0.62	1.40
Mn	0.95	1.00	1.17	1.30	0.70	0.65
Mo	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!
Ni	0.18	0.40	0.88	0.29	1.25	0.66
Pb	0.17	0.37	0.73	0.34	1.23	0.60
Sr	1.25	1.31	1.41	1.39	1.37	1.21
Zn	0.14	0.32	0.77	0.26	0.96	0.70

Korrigerad

	Prov 1	Prov 2	Prov 3	Prov 4	Prov 5	Prov 6
Ca	0.96	1.00	0.93	0.92	0.90	0.84
Fe	0.88	0.90	0.92	1.05	0.86	0.97
Mg	0.75	0.80	0.79	0.77	0.77	0.72
S	0.93	0.92	0.80	0.97	0.82	0.88
Si	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
Al	1.02	1.02	0.97	0.96	0.96	0.89
As	2.81	0.85	0.49	0.69	1.01	0.80
Ba	0.97	1.03	0.96	0.95	0.93	0.88
Cd	0.99	1.19	1.01	0.89	1.09	0.93
Co	0.92	0.96	0.93	0.91	0.98	0.93
Cr	1.26	1.23	1.27	1.07	1.12	0.95
Cu	0.84	0.85	0.90	0.75	0.90	0.90
Hg	0.76	0.85	0.78	0.78	0.69	0.64
Mn	0.89	0.91	0.89	0.88	0.86	0.84
Mo	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!	#VALUE!
Ni	1.09	1.08	1.11	0.93	1.07	0.93
Pb	1.06	0.99	1.03	1.02	1.06	0.96
Sr	1.01	1.08	0.97	0.98	0.95	0.89
Zn	0.87	0.90	0.86	0.89	0.91	0.89

Slutsatser om sekventiella extraktioner

- Kan ge detaljerad information om metallernas förekomstssätt.

Slutsatser om sekventiella extraktioner

- Kan ge detaljerad information om metallernas förekomstsätt.
- Ger information om metallernas rörlighet och hur den kan ändras vid ändrade betingelser.

Slutsatser om sekventiella extraktioner

- Kan ge detaljerad information om metallernas förekomstsätt.
- Ger information om metallernas rörlighet och hur den kan ändras vid ändrade betingelser.
- Ger vägledning om hur ett visst avfall bör hanteras.

Slutsatser om sekventiella extraktioner

- Kan ge detaljerad information om metallernas förekomstsätt.
- Ger information om metallernas rörlighet och hur den kan ändras vid ändrade betingelser.
- Ger vägledning om hur ett visst avfall bör hanteras.
- För att uppnå bra resultat krävs stor noggrannhet!

Slutsatser om sekventiella extraktioner

- Kan ge detaljerad information om metallernas förekomstsätt.
- Ger information om metallernas rörlighet och hur den kan ändras vid ändrade betingelser.
- Ger vägledning om hur ett visst avfall bör hanteras.
- För att uppnå bra resultat krävs stor noggrannhet!
- Utvärderingen underlättas avsevärt om även huvudelementen analyseras.

Slutsatser om sekventiella extraktioner

- Kan ge detaljerad information om metallernas förekomstsätt.
- Ger information om metallernas rörlighet och hur den kan ändras vid ändrade betingelser.
- Ger vägledning om hur ett visst avfall bör hanteras.
- För att uppnå bra resultat krävs stor noggrannhet!
- Utvärderingen underlättas avsevärt om även huvudelementen analyseras.
- Elementbudgetar bör alltid redovisas (kvalitetskontroll).